

Miljödepartementet
Internationella sekretariatet

Strategi för Sveriges samarbete med FN:s miljöprogram (Unep) perioden 2020–2023

1. Strategins omfattning

Denna strategi fastställer prioriteringar och samarbetsformer för Sveriges partnerskap med FN:s miljöprogram (Unep) under perioden 2020–2023.

Strategin vägleds av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling och policyramverket för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd¹. Särskild hänsyn har tagits till politiska målsättningar och prioriteringar inom miljö- och klimatområdet, däribland det svenska generationsmålet².

FN:s konferens om hållbar utveckling i Brasilien 2012 (Rio+20), fastställde att Unep ska ha säkra, stabila, adekvata och ökade finansiella resurser, både från FN:s reguljära budget och via frivilliga bidrag.

Det svenska kärnstödet till Uneps miljöfond ska vara långsiktigt och förutsägbart. Kärnstödet bör som lägst motsvara Sveriges andel enligt Uneps indikativa bidragsskala³. Sverige eftersträvar en balans mellan kärnstöd och öronmärkt stöd i finansieringen av Uneps verksamhet. Syftet är att stödja genomförandet av Uneps medellångsiktiga strategi och ett balanserat arbetsprogram med en tillräcklig finansiering av Uneps kärnverksamhet i

¹ Skr. 2016/17:60.

² Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

³ Länders kärnstöd till Unep:s miljöfond vägleds av en frivillig indikativ bidragsskala. Skalan baseras på FN:s ordinarie bidragsskala och historiska givarbeteenden.

enlighet med organisationens mandat. Sverige ska också verka för att stödja Uneps arbete med resursmobilisering.

2. Organisationens verksamhet

FN är ett system med såväl operativa som normativa funktioner. Uneps mandat sedan organisationen grundades 1972 är huvudsakligen normativt. Unep ska enligt dess mandat främja internationellt miljösamarbete, föreslå policyer på miljöområdet, övervaka miljösituationen i världen och samordna miljöverksamheten inom FN. I samband med Rio+20 instiftades FN:s miljöförsamling Unea (*United Nations Environment Assembly*), som är Uneps högsta beslutande organ och sammankallas vartannat år. Vid Rio+20 infördes även universellt medlemskap i Unep, som då också fick ökade resurser från FN:s reguljära budget.

Uneps verksamhet styrs av den medellångsiktiga strategin och tillhörande tvååriga arbetsprogram. Det övergripande målet i den medellångsiktiga strategin för perioden 2018–2021 är att Unep med sikte på år 2030 “arbetar för att minska miljörisker och öka motståndskraften hos samhällen och miljön i stort, samtidigt som organisationen svarar mot de utmaningar som lyfts fram i situationsanalysen i strategin”⁴, bl.a. klimatförändringar och hot mot biologisk mångfald. Under perioden för regeringens organisationsstrategi kommer en ny medellångsiktig strategi för perioden 2022–2025 att tas fram.

3. Prioriteringar gällande inriktningen för Uneps verksamhetsområden

Sveriges utvecklingssamarbete genom Unep ska bedrivas i syfte att uppnå största möjliga effekt inom områden som regeringen prioriterar och i organisationernas normativa och operationella arbete.

3.1 Utgångspunkter för prioriteringar

Sveriges prioriteringar för inriktning och utformning av Uneps verksamhet tar sin utgångspunkt i centrala perspektiv som genomsyrar allt svenskt

⁴ Citat ur UNEP Medium Term Strategy 2018-2021, s.12: “UNEP aims to reduce environmental risks and increase the resilience of societies and the environment as a whole, while also responding to the challenges highlighted in the situation analysis.”

utvecklingssamarbete; fattigdomsperspektivet, rättighetsperspektivet, miljö- och klimatperspektivet, jämställdhetsperspektivet och konfliktperspektivet samt därutöver Agenda 2030 och pågående reform av FN:s utvecklingssystem.

3.1.1 Agenda 2030

Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. Unep är en viktig organisation för Sverige att samarbeta med i genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. En viktig aspekt för att nå målen är att ta hänsyn till eventuella målkonflikter och ta tillvara potentiella synergier inom och mellan sakområden. Sverige ska särskilt verka för att Unep integrerar Agenda 2030-indikatorer i organisationens rapportering och i dess verksamhet, samt att Unep tar hänsyn till eventuella målkonflikter vid planering och uppföljning av organisationens verksamhet. Vidare ska Sverige särskilt verka för att Unep inom de prioriterade sakområden som beskrivs i avsnitt 3.2 bidrar till att uppnå Agenda 2030-målen med särskild relevans på de mål som anges för respektive sakområde.

3.1.2 Reform av FN:s utvecklingssystem

Agenda 2030 är utgångspunkten för FN:s utvecklingsreform och FN:s arbete på landnivå. Landprogramdokument (*United Nations Sustainable Development Cooperation Framework, UNSDCF*) och gemensamma landanalyser (*Common Country Analysis, CCA*) är grunden för FN:s nya, integrerade arbetssätt och stöd till länder i genomförandet av Agenda 2030. Sverige ska verka för att Unep aktivt medverkar i och bidrar till genomförandet av FN:s utvecklingsreform, inklusive finansiella åtaganden för reformen, och i gemensamma analyser och prioriteringar samt har ett nära samarbete med FN:s landteam och andra aktörer på landnivå med syfte att förbättra miljön i FN:s insatsländer och stödja FN:s genomförande av Agenda 2030.

3.2 De prioriterade sakfrågorna

Sverige ska särskilt verka för att Unep driver svenska prioriteringar inom sakområdena biologisk mångfald, klimat och luft, kemikalier och avfall samt hav, kust och vatten och tar tillvara synergier mellan dessa sakområden, samt även kopplingen mellan miljö och hälsa.

3.2.1 Biologisk mångfald (Agenda 2030 mål 1, 2, 5, 6, 13, 14, 15, 17)

Sverige ska särskilt verka för att Unep:

- *Aktint verkar för* att ett nytt ambitiöst globalt strategiskt ramverk för biologisk mångfald antas år 2020 och att Unep tar ett globalt ledarskap för ett starkt globalt genomförande av ramverket.
- *Utvecklar* samarbetet mellan konventionerna inom biologisk mångfald⁵ samt samarbete mellan Rio-konventionerna⁶, för att effektivisera arbetet och bidra till synergier.
- *Stärker* kapaciteten hos Uneps medlemsländer att utveckla processer och verktyg för att integrera ett ekosystemtjänstperspektiv i nationella utvecklingsprocesser och planer.
- *Ger fortsatt stöd* till den internationella plattformen för kunskap om biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES), inklusive en aktiv global spridning och användande av plattformens resultat.

3.2.2 Klimat och luft (Agenda 2030 mål 3, 5, 7, 11, 12, 13, 16, 17):

Sverige ska särskilt verka för att Unep:

- *Stärker* sin verksamhet på klimatområdet med särskild inriktning på stöd till utvecklingsländer, bland annat genom att bistå med råd exempelvis genom rapporter och kunskapsutbyte kring integrering av utsläppsminsknings- och klimatanpassningsåtgärder i nationella utvecklingsprocesser och planer.
- *Överbrygger* luckor och finner synergier för det internationella arbetet med kopplingen mellan klimat och miljö, exempelvis genom stärkt arbete med naturbaserade lösningar.
- *Stärker* förmågan inom FN samt hos regionala och lokala organisationer i utsatta länder att hantera klimatrelaterade säkerhetsrisker, bland annat genom att bidra till ökad kunskap, främja förståelse och bidra till klimatrelaterade riskanalyser och strategier för att bemöta dessa risker.
- *Aktint verkar för* ett stärkt globalt samarbete för att minska luftföroreningar, dess påverkan på miljö och hälsa samt drar nytta av synergieffekter med klimatfrågan.

⁵ United Nations Convention on Biodiversity, Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna, Ramsar convention on Wetlands of International Importance, Convention on Migratory Species, Bern Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats

⁶ United Nations Framework Convention on Climate Change, United Nations Convention on Biodiversity, United Nations Convention to Combat Desertification

3.2.3 Kemikalier och avfall (Agenda 2030 mål 3, 5, 6, 9, 12, 14, 15, 17):

Sverige ska särskilt verka för att Unep:

- *Aktivt verkar för* att stärka länders institutionella kapacitet för att hantera miljö- och hälsoeffekter som uppkommer p.g.a. kemikalier och avfall och på så vis bidrar till giftfria kretslopp och en cirkulär ekonomi.
- *Aktivt verkar för* ett nytt ambitiöst globalt ramverk om kemikalier och avfall som antas år 2020 och därefter till implementeringen av detta ramverk.
- *Är drivande* i utvecklingen av ett ambitiöst globalt avtal som reglerar marin nedskräpning, plast och mikroplast.
- *Stärker och utvecklar* nya samarbetsformer med textilbranschen och bidrar till minskad miljö- och hälsopåverkan i alla delar av den textila värdekedjan.
- *Aktivt deltar* i det globala arbetet för att öka kunskapen om läkemedels påverkan på miljön, inklusive antibiotikaresistens.

3.2.4 Hav, kust och vatten (Agenda 2030 mål 6, 11, 12, 13, 14, 15, 17):

Sverige ska särskilt verka för att Unep:

- *Aktivt verkar för* ett starkt globalt genomförande av hållbarhetsmål 6 (vatten) och hållbarhetsmål 14 (hav), bland annat genom en källa-till-hav-ansats (*source-to-sea*).
- *Tar en ledande roll* i det globala och regionala arbetet och ökar samverkan med och mellan andra FN-organ och internationella organisationer i genomförandet av regionala strategier för havsmiljö och kustzonsarbetet.
- *Ökar* skydd och utveckling av en ekosystembaserad förvaltning av marina ekosystem, både innanför och utanför nationell jurisdiktion, för att säkra marina och kustnära ekosystemtjänster.
- *Aktivt verkar för* minskad påverkan på biologisk mångfald i haven och på människors hälsa genom ökade åtgärder för att motverka marint skräp och plast i haven.
- *Aktivt verkar för* att globalt uppmärksamma kopplingen till och stärka långsiktig motståndskraft mot klimatförändringar genom stöd till bevarande av den biologiska mångfalden i havs- och kustområden.
- *Identifierar och överbygger* kunskapsluckor, finner synergier mellan klimat och hav, och verkar för implementering av anpassningsåtgärder.

4. Prioriteringar gällande organisationens arbetssätt

Sverige ska särskilt verka för att Unep:

- *Fortsätter att arbeta utifrån* dess normativa mandat och stärker sin och FN:s miljöförsamlings roll, relevans och effektivitet, såväl internt, inom FN-systemet som i det bredare internationella miljö- och hållbarhetssamarbetet, samt effektiviserar samverkan med andra FN-organisationer och andra relevanta organisationer och internationella initiativ.
- *Stärker kopplingen* mellan FN:s miljöförsamling och FN:s högnivåforum för hållbar utveckling (*High-level Political Forum on Sustainable Development, HLPF*) som årligen följer upp det globala genomförandet av Agenda 2030.
- *Fortsätter att aktivt* övervaka och rapportera om miljösituationen i världen samt *förbättrar* sammanställning och kommunikation av resultaten liksom kopplingen mellan resultat, beslutsfattande och genomförande samt stärker arbetet med tillgång till miljöinformation.
- *Är pådrivande* i det mellanstatliga miljö- och hållbarhetssamarbetet och ledande i utvecklingen, genomförandet och uppföljningen av existerande och eventuella nya multilaterala miljö- och klimatöverenskommelser, samt samverkan dem emellan utan att uppgifter dupliceras.
- *Förbättrar* mål- och resultatstyrning och återrapportering av resultat, inklusive när det gäller att bidra till uppfyllelsen av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling samt arbetar för ett miljömässigt hållbart *One UN* där FN ska minska sin miljöpåverkan och sina miljörisiker.
- *Stärker och förtydligar* integreringen av jämställdhet och mänskliga rättigheter i policyer, strategier och planer, bland annat Uneps arbetsprogram och budget samt i den medellångsiktiga strategin.⁷ Inom ramen för detta stödjer arbetet med att skydda miljörettsförsvarare, som är särskilt utsatta för hot och våld, och främja deras roll.
- *Arbetar* för en jämnare könsbalans inom Unep, speciellt vad avser ledande positioner.

⁷ Unep har signerat ett MoU med OHCHR för att stärka MR-arbetet på miljöområdet, vilket bör uppmuntras och följas upp i dialogen med Unep.

- *Stärker aktivt deltagande* i Uneps arbete av samtliga FN:s särskilt prioriterade samhällsaktörer (*Major Groups*⁸), inklusive ungdomsrepresentanter och civilsamhället, samt stärker och utvecklar nya samarbetsformer med privata sektorn och tar tillvara dess kompetens, kunskaper och erfarenheter.
- *Verkar för* att uppmärksammandet av Stockholmskonferensen år 1972 (Stockholm +50) genomförs på ett sådant sätt att det bidrar till att driva miljöagendan framåt.

5. Påverkansarbete samt former för samverkan

Strategin ska följas upp enligt de principer och processer som anges i regeringens riktlinjer för strategier inom svenskt utvecklingsamarbete och humanitärt bistånd.

Former för svenskt påverkansarbete och uppföljning av genomförande av organisationsstrategin innefattar huvudsakligen följande:

- En aktiv och konstruktiv medverkan i FN:s miljöförsamling och i enskilda Unep-initiativ där Sverige ser ett mervärde.
- En aktiv och konstruktiv medverkan i diskussioner om Uneps arbetsprogram och budget, medellångsiktiga strategi och Uneps arbete i övrigt inom ramen för Uneps ständiga representanters kommitté (*Committee of Permanent Representatives, CPR*) samt det årliga underkommittémötet (*Annual Subcommittee Meeting, ASC*) i Nairobi.
- En aktiv och konstruktiv medverkan i EU-arbetet och i framtagandet av gemensamma positioner för EU och dess medlemsstater.
- En konstruktiv och resultatorienterad dialog och uppföljning med Unep, inklusive genom de årliga nordiska konsultationerna.
- En aktiv dialog med berörda myndigheter och andra aktörer i Sverige med eget engagemang i Unep, bland annat genom årliga organisationssamråd med syfte att dela erfarenheter från samarbete och dialog, och stärka ett samfällt och strategiskt agerande.
- Tillvaratagande av svensk kompetens och erfarenheter inom Unep:s verksamhetsområden, till exempel genom sekonderingar till FN-systemet samt genom att verka för att den svenska resursbasen och kompetensen,

⁸ AGENDA 21, United Nations Conference on Environment & Development Rio de Janeiro, Brazil, 3 to 14 June 1992

inklusive forskningskompetens och innovationsförmåga, används inom Unep, och att Uneps arbete tas tillvara i svensk policyutveckling.